

NASH LASNAMÄE

Uurimuse raport

Koostajad: Pille Laub, Kristiina Vähk, Tatiana Larina, Hanna Pohla

TALLINN 2024

Sisukord

NASH LASNAMÄE	0
Uurimuse raport.....	0
Koostajad: Pille Laub, Kristiina Vähk, Tatiana Larina, Hanna Pohla.....	0
TALLINN 2024.....	0
Sisukord	1
Sissejuhatus	2
1. Kirjanduse ülevaade	3
2. Metoodika	5
Andmekogumine.....	5
Andmeanalüüsi meetod ja protsess.....	6
3. Tulemused	7
Inimeste tugevused.....	7
Paiga tugevused.....	9
Kohalik kogukonna majandus.....	11
Kohalikud võrgustikud, organisatsioonid ja institutsioonid.....	12
Lood, legendid, traditsioonid.....	13
4. Arutelu	14
Kokkuvõte	15
Lisa 1: Uuringu taipamistest tulenevad soovitused	16
Kasutatud allikad	17

Sissejuhatus

Käesolev raport on valminud Eesti Kunstiakadeemia Sotsiaalse disaini eriala õppetöö raames, Tallinna linna Ringmajandusosakonna ja Strateegiakeskusega koostöös. Disainistuudio aine raames tegeletakse kasutajakesksete lahenduste otsimisega ühiskondlikele väljakutsetele, tehes koostööd avaliku sektori ning kodanikuühiskonnaga, kes on olulised panustajad ühise hüve loomisel. Uurimuse viisid läbi Sotsiaalse Disaini eriala tudengid Pille Laub, Kristiina Vähk, Tatiana Larina ja Hanna Pohla.

Õppetöö raames saime sisendi keskenduda kogukondadele, tuginedes kogukondade arendamise ABCD põhimõtetele ja koostööprotsessi sammudele. Tallinna linna Ringmajandusosakonna ja Strateegiakeskuse poolt saime sisendi uurida kolme lähiajal valmivat Ringmajanduskeskust. Käesolev uurimus käsitleb Lasnamäe piirkonda, et selgitada välja Lasnamäe kogukonna tugevused ning tegelikud vajadused ja võimalused, millesse saab piirkonna Ringmajanduskeskus panustada.

Ringmajandus on kontseptsioon, mis keskendub ressursside tõhusale kasutamisele ja jäätmete vähendamisele, luues seeläbi säästlikuma ja keskkonnasõbralikuma majandussüsteemi. Lasnamäe piirkonda planeeritav Ringmaja on mõeldud olema keskus, mis toetab jätkusuutlikke praktikaid ja kogukonna arengut. Käesolev uurimus keskendub Lasnamäe kogukonna tugevuste ja vajaduste väljaselgitamisele ning võimalustele, kuidas Ringmaja saaks nende vajadustega parimal viisil kooskõlas olla.

Uurimuse eesmärk on analüüsida Lasnamäe kogukonna potentsiaali ja leida viise, kuidas Ringmaja saaks olla oluline osa piirkonna arengus. Uurimisküsimused keskenduvad sellele, millised on Lasnamäe kogukonna tugevused, millised on tegelikud vajadused ja kuidas saaks Ringmaja panustada kogukonna arengusse vastavalt nendele vajadustele.

Selle uurimuse tulemused ja soovitused annavad aluse edasisteks sammudeks Ringmaja keskuse arendamisel Lasnamäe piirkonnas, pakkudes praktilisi ideid ja suuniseid, kuidas luua jätkusuutlikum ja kaasavam kogukond Ringmaja abil. Uurimisküsimused, millele raport püüab vastuseid leida, on järgmised:

- Millised on Lasnamäe kogukonna peamised tugevused ja ressursid ning kuidas neid saaks paremini ära kasutada piirkonna arengu toetamiseks?
- Kuidas mõjutab kohalik kogukonna majandus Lasnamäe elanike igapäevaelu ning millised võimalused on majandusliku jätkusuutlikkuse tagamiseks?
- Kuidas saaks tugevdada kohalikke võrgustikke, organisatsioone ja institutsioone Lasnamäe piirkonnas, et edendada koostööd ja kogukonna arengut?

- Milline roll on kohalikel legendidel, traditsioonidel ja lugudel Lasnamäe kogukonna identiteedi ja ühtsuse loomisel ning kuidas neid saaks kaasata piirkonna arenguprotsessidesse?

Raport koosneb järgmistest osadest: kirjanduse ülevaade, mis on seotud kogukonna vajaduste väljaselgitamise ja kogukonna protsesside arendamisega; metoodika, mis kirjeldab uurimuse läbiviimiseks kasutatud uurimismeetodeid ja andmekogumisprotsessi; tulemused, mis esitab uurimuses saadud taipamisi ja leide, jaotades need kogukonna tugevustele keskendudes 5 kategooriasse: Inimeste ja paiga tugevused, Kohalik kogukonna majandus, Kohalikud võrgustikud, organisatsioonid ja institutsioonid; ning Lood, legendid ja traditsioonid. Raporti lõpuosa viime üle arutelule, kus analüüsime uurimistulemusi ning teeme omapoolsed ettepanekud Tallinna linnale; ning uurimuse lõpetame kokkuvõttega, kus esitame peamisi järeldusi ja soovitusi edasisteks sammudeks.

1. Kirjanduse ülevaade

Kogukonna uurimisel oleme võtnud aluseks Cormac Russelli teooria varadepõhisest kogukonna arengust (Asset-Based Community Development, ABCD), mis keskendub kogukonna olemasolevate ressursside ja tugevuste kasutamisele, et toetada jätkusuutlikku arengut ja positiivseid muutusi.

Russell rõhutab, et kogukonna areng peaks algama kohalike ressursside ja tugevuste kaardistamisest ning nende potentsiaali maksimaalsest ärakasutamisest. Ta usub, et kogukonna areng peaks olema kogukonna juhitud protsess, kus kohalikud elanikud on aktiivselt kaasatud otsustusprotsessidesse ja algatustesse. ABCD lähenemine soodustab kogukonna eneseväärikuse ja eneseusalduse tugevdamist, luues aluse jätkusuutlikule ja kaasavale arengule.

Lisaks peegeldab ABCD põhimõtte koostöö olulisust olemasolevate kogukonnaorganisatsioonide ja juhtidega, et luua tugevaid kohalikke võrgustikke ja partnerlusi, mis toetaksid kogukonna arengu pingutusi. Cormac Russelli ABCD teooria innustab kogukondi võtma enda kätte arenguprotsessid ja looma jätkusuutlikke lahendusi, mis vastavad nende konkreetsetele vajadustele ja püüdlustele (Russel, 2020).

ABCD lähenemise kuus peamist valdkonda on:

- Inimeste tugevused: Kaardistatakse ja rakendatakse kogukonna liikmete isiklike oskusi ja andeid.

- Paiga tugevused: Kasutatakse olemasolevaid füüsilisi ressursse, nagu hooned, maa ja infrastruktuur.
- Kohalikud võrgustikud: Toetatakse ja tugevdatakse kohalikke vabatahtlike organisatsioone ja gruppe.
- Kohalik kogukonna majandus: Kaasatakse ja tehakse koostööd kohalike institutsioonide ja ettevõtetega, edendades tööriistade ja masinate ringkasutamist, materjalide uuskasutust ning kogukonnaliikmete töist panust/tugi, mis on rahaliselt mõõdetav.
- Organisatsioonid ja institutsioonid: Kaardistatakse ja rakendatakse kohalikke organisatsioone ja institutsioone.
- Lood, legendid, traditsioonid: Tunnustatakse ja kasutatakse kogukonna kultuurilisi ja ajaloolisi varasid. (Kretzmann ja McKnight (1993))

Ka autorid nagu Edgar Cahn (2000) ja Kretzmanni ja McKnighti (1993) rõhutavad kogukonna arendamise olulisust kohalike ressursside ja tugevuste kaudu. Nad rõhutavad kohalike elanike aktiivse osalemise ja kaasamise tähtsust otsustusprotsessides. Nende arvates tuleb tagada kõigile kogukonna liikmetele võrdsed võimalused ja õigused, sõltumata taustast või staatusest. Kretzmann ja McKnight (1993) lisavad, et eri rühmadel, nagu noored, eakad, puuetega inimesed ja kunstnikud, on oma unikaalsed tugevused, mis aitavad kaasa kogukonna terviklikule arengule. Nad toovad esile ka erinevate asutuste ja paikade, näiteks kirikute ja haridusasutuste rolli sotsiaalsete võrgustike loomisel ja usalduse edendamisel. Kõik autorid rõhutavad jätkusuutlikkuse olulisust, mis peab olema keskkonnasõbralik ja pikaajaline, tuginedes kogukonna enda ressurssidele ja tugevustele. Edukas kogukonna arendamine põhineb koostööl kohalike elanike, organisatsioonide ja institutsioonide vahel, rõhutades kohalike ressursside ja tugevuste äratundmise ja kasutamise tähtsust.

Lasnamäe raportis kajastatud ideed ja soovitused Ringmaja keskuse arendamiseks peegeldavad ABCD teooria põhimõtteid. Raportis rõhutatakse kogukonna tugevuste ja ressursside kasutamise olulisust ning koostööd kohalike organisatsioonide ja elanikega, et edendada kogukonna arengut. Seega, ABCD teooria ja Lasnamäe raportis toodud soovitused käivitavad protsessi, kus kogukond saab enda tugevusi ja ressursse paremini ära kasutada, et luua jätkusuutlikum ja tugevam kogukond Lasnamäe piirkonnas.

Need põhimõtted ja väärtused on suunanud meie uuringut Lasnamäe elanike ja paiga kohta. Nende põhimõtete rakendamine aitab luua tugevaid, ühtseid ja jätkusuutlikke kogukondi, kus iga inimese panus on oluline ja väärtustatud.

2. Metoodika

Uurimuse eesmärk oli uurida Lasnamäe kogukonda ning välja selgitada, mis on sealsete kohalike elanike tugevused, vajadused ja võimalused. Selleks püstitasime neli uurimisküsimust.

- Millised on lasnamäelaste igapäevased praktikad ja toimimisviisid?
- Millised on lasnamäelaste igapäevast elu enim mõjutavad takistused ja probleemid?
- Milline on lasnamäelaste seniste võimaluste kasutamise teekond ning millised on kitsaskohad ja kestlikkuse väljakutsed lasnamäelastele pakutavates võimalustes?
- Millised on lasnamäelaste vajadused ja ootused neile pakutavatele võimalustele kestliku arengu kontekstis?

Andmekogumine

Andmekogumist teostasime kasutades selleks järgnevaid meetodeid:

- süvaintervjuud kohalike eesti, vene ja inglise keelt kõnelevate lasnamäelastega;
- vaatlused (jalutuskäigud Lasnamäel, kohalike ettevõtmistega tutvumine)
- netnograafia (Eesti ja venekeelsed lasnamäelaste Facebook grupid, meediaväljaanded jm)
- kontekstanalüüs

Alustasime andmekogumist MTÜ Lasnaidee liikme Anton Küünal juhtimisel jalutuskäiguga Lasnamäel. Külastasime Laagna ja Pae kogukonnaaedasid, tutvusime kogukonna jaoks oluliste paikadega Laagna ja Kurepõllu asumites.

Andmekogumist jätkasime süvaintervjuudega Lasnamäel elavate eesti, vene ja inglise keelt kõnelevate elanikega. Intervjuueritavad leidsime lumepallivalimi meetodil, lisaks tegime sotsiaalmeedias üleskutse osaleda uurimuses. Kokku viisime läbi 14 poolstruktureeritud süvaintervjuud: 5 eesti keelt emakeelena kõneleva inimesega, 8 vene keelt emakeelena kõneleva inimesega, ühe intervjuu türgi keelt emakeelena kõneleva lasnamäelasega. Intervjuukava koosnes kaheksast teemaplokist: intervjuueeritava taust; meedia tarbimine; pere ja lähedased/ suhtlusvõrgustik; vaba aja kasutamine; abi vajamine ja küsimine; kohalik kontekst ja võimalused; teadlikkus teenustest ning unistused ja tulevikunägemus. Intervjuud viidi läbi nii silmast-silma kohtumistel lasnamäelaste kodudes või olulistes paikades, kui ka arvuti vahendusel.

Uuringu ajal külastasime korduvalt tulevase ringmaja piirkonda, jalutasime asumites ringi ning jäädvustasime oma märkamised üles fotodena ning märkmetena vaatluspäevikusse.

Töötasime läbi internetist ja sotsiaalmeediagruppidest leitavad olulised andmed ning analüüsisime leitud materjale ja taipamisi intervjuude valguses.

Oma leide tutvustasime 23.mail toimunud kollokviumil Lasnamäe külastades. Andsime ülevaate lasnamäelastele tähenduslikest kohtadest ning esitlesime uurimuse leide ja taipamisi. Pikemas peatuses tulevase Lasnamäe Ringmaja lähistel korraldasime ideekorje Maailmakohviku-meetodil. Kogutud ideid võtsime arvesse ka lõplike lahenduste ja soovitude mõtestamisel.

Andmeanalüüsi meetod ja protsess

Transkribeeritud intervjuud tõstsime koosloomekeskkonda Miro, mis võimaldas kõigil grupi liikmetel omada ülevaadet kogutud andmetest. Samasse keskkonda lõime ka katuseetemadega jaotusharud - inimene, ressursid, paik, lood ja tulevik - mille alla kogusime taipamisi ja tähelepanekuid. Need jagunesid omakorda alateemadeks ning taipamiste juures hoidsime järge, kas tegemist oli eesti, vene või inglise keelt kõneleva inimesega. Vastavad sildid aitasid hilisemas analüüsifaasis hinnata kogutud andmestiku tasakaalu ning rõhuasetusi.

Netnograafia ja vaatluste käigus kogutud tähelepanekud aitasid mõista inimesi, paika ja konteksti. Andmeanalüüsis oli olulisel kohal ka kõnekamate tsitaatide lisamine taipamiste juurde. Kui leiud ise proovisime juba sõnastada võimalikult üldsõnaliselt, siis tsitaadid andsid paremini edasi intervjuueeritavate kogemust ja emotsioone.

Soovitustega ja lahendustega töötamisel tegutsesime kollokviumil kogutud ideedega ja oma grupi ideedega esmalt lahusesisvalt. Kui oma grupi ideed olid kogutud, siis kõrvutasime need kollokviumil kogutud ideedega. Kõrvutasime korduvad ning kõige kõnekamad mõtted ning lõime nende najal lahendused ja ettepanekud.

3. Tulemused

Kogutud andmed jagasime ABCD järgi viides teemavaldkonda: inimeste tugevused; paiga tugevused; kohalik kogukonna majandus; kohalikud võrgustikud, organisatsioonid ja institutsioonid; lood, legendid, traditsioonid. Tähelepanekute analüüsi käigus kujunesid taipamised.

Inimeste tugevused

Lasnamäelane **tunneb tugevat sidet oma kodukohaga ja tahab selle arengus kaasa rääkida**. Elanikel on tugev regionaalne identiteet, nad tunnevad, et on osa piirkonna ajaloost. Tugev kuuluvustunne teeb elanikud paikseks. Elukoha vahetuse puhul kolitakse pigem linnaosa piires, mitte ei valita elukohast mõni teine magala. Suurel osal elanikest, kes ise või kelle esivanemad on Eestisse kolinud Nõukogude ajal on Lasnamäe just see koht, millega pere on Eestis olnud seotud. **Ühine identiteeditunne loob ühtekuuluvustunde, hoitakse "omade" ligi.**

Sugulased elavad tihti lähestikku, hoiavad kokku ja suhtlevad tihedalt, mis võimaldab neil pakkuda üksteisele tuge ja abi igapäevaelus. Tihti otsustatakse kolida või jääda Lasnamäele elama just peresidemete olulisuse tõttu. Väärtustatakse sõprade ja tuttavate läheduses elamist.

"Pere on lähedal. Elukoha valimine teiste pereliikmete lähestikku." N, 37.

„Siin on sugulased, sõbrad, "minu inimesed". M, 40.

„Elukoha valisin nii, et see oleks nii tütrele ja lastelastele lähedal, ja samas mitte kaugel Kesklinnast ja rohelsest. N, 74

Lasnamäelane on vastuvõtlik oma kodu ümbruses toimuvatele arengutele. Jala käimine, jalutamine ja vabas õhus viibimine on paneelmajades väikestes korterites elavatele inimestele eluliselt oluline. Jalutav inimene on jällegi vahetus kontaktis oma keskkonnaga. Ta on vastuvõtlik muutustele linnaruumis ja samuti on talle tähtis, et kodulähedane piirkond pakuks võimalusi looduses mugavalt liigelda. See võib olla otsustavaks aspektiks ka elukoha valikul.

“...kui lapsed tulevad [koolist] koju, sööme, käime Lasnamäel jalutamas. /.../ kui abikaasa tuleb koju, siis mõnikord käime temaga ka veel teist korda jalutamas” (N, 38)

Puudustes nähakse võimalusi ja viimaste aastate positiivsed arengud on andnud kinnitust, et elukeskkond paraneb veelgi. **Sellisel mõtlevad elanikud on hea ressurss, keda kaasata kogukonna arendustegevustesse ja võimaldada neil algatada ise või toetada tekkinud kohalikke algatusi.**

Muret tekitavate olukordade peale reageeritakse häälekalt sotsiaalmeedias kogukonda ühendavatel platvormidel.

"Kaitsealune liik on ohus. Tähnikesilike Tallinna ja Harjumaa suurim elupaik ning puhas vesi! Pealmiste paekihvide põhjavesi, väga oluline Lasnamäe puhta vee reserv tahetakse hävitada"

Noored unistavad koos paremast ja uuenduslikust Lasnamäest ning ollakse valmis kaasa mõtlema ja sellesse panustama.

"Elukeskkond Lasnamäel paneb elama unistaja eluviisi, vaatama enda ümber ja unistama paremast elust." (M, 24)

Elatustase ja majanduslik olukord mõjutavad elanike eluviisi. **Taaskasutus on eriti oluline** noortele, kes hoolivad keskkonnast ja vanematele, kelle majanduslikud võimalused on piiratud.

"Hinnad on kasvanud, rahvas vaesub. Võib oletada, et paljud on huvitatud teise ringi asjadest. Puudus - prügimajad on lukustatud, kõrvale viiakse kõik võimalikku suurt mööblit. Rahvas ei kutsu vedu, viiakse öösel need rondid välja. Head asjad viiakse kohe ära (prügikasti kõrvalt). Jäätmejaamas võiks olla see auto." N, 56

"Mu sõbrad annavad meile riideid, mida nad ei vaja. Ma vaatan need läbi, see mida vajan võtan endale ja mida ei vaja annan edasi." (N, 38)

Sagedased on taaskasutuse teemalised postitused kogukonna sotsiaalmeedia gruppides.

"Linnamäe teel kinnises puhtas prügimajas tugev korralik kummut. Kellel on huvi, võin ukse lahti teha. Enne kui utiliseeritakse." FB Lasnamäe elanike teated)

Lasnamäe suur elanike arv tähendab, et nende seas **leidub potentsiaalseid kogukonnaelu eestvedajaid ja aktiivseid liikmeid, kes soovivad panustada kogukonna arengusse.**

"Ideaalset Lasnamäed ma arvan, et ei eksisteeri. Aga rohkem võimalusi aidata midagi ise ära teha, sest inimesed tahavad ikka midagi teha ja kui on võimalik, ikka lüüakse kaasa, näiteks kogukonnaaed on hea vanemate inimeste kohtumispaik."(M, Kuristiku 19)

"Ma ise arvan, et Lasnamäelaste elu oleks parem, kui keegi võtaks neid kuulda ja aitaks neid ideid rahastada." (M,24)

Lasnamäe on **multikultuurne**. Endisaegsed elanikud suhtuvad uutesse tulijatesse teatava umbusuga ning seetõttu on värsketel elanikel keerulisem integreeruda. **Mitmekesise kultuurilise tausta ja tavadega elanikest koosnev kogukond on suurepärase potentsiaal**

rikastamaks elukeskkonda. Juba täna tegutseb linnaosas edukalt erinevaid rahvusrestorane, mis on kohalike poolt hästi vastu võetud. Uute elanike kogukonna liikmeteks saamine vajab aga teadlikku tegutsemist ja pingutust.

„Muus osas peamine eesmärk on ühendada mitu kultuuri kokku, et me oleks üks sõbralik rahvas, kus elabki mitu kultuuri, et koolides ei oleks eraldi venekeelseid ja eestikeelseid gruppe, vaid ikka kõik koos.“ (N, 22)

Paiga tugevused

Üks paiga tugevusi on Lasnamäe elukeskkonna variatiivsus. Lasnamäe asemel võiksime rääkida Lasnamägedest. Asumid eristuvad teineteisest looduslike ja arhitektuuriliste eripärade poolest, moodustades kokku ühe kirju ja rikkaliku elukeskkonna. Iga asum on eri nägu, neid eraldavatele endistele tühermaadele on ajaga kasvanud looduslikud pargid.

“Huvitav maastik, arhitektuur, Laagna kanal. Elad modernses minimalistlikus ruumis. Väikseid detaile palju pole, aga ta pole igav ka. Kui jalutad, hakkad seda tundma.”M,40

Elanikud oskavad hinnata oma elukoha eripärasid. Näiteks Paevälja, Loopealse, Uuslinna ja Katleri elanikud toovad esile merelähedust ja kauneid vaateid mäelt merele, Priisle asumis elanikud Pirita jõe lähedust. Pae, Sikupilli, Laagna ja mitmete teiste asumite elanikud rõhutavad kesklinna läheduse ja hea transpordihenduse olulisust. Mõned intervjuueeritud on maininud ka head ühendust teiste meelepäraste piirkondadega, nagu Pirita ja Kadrioru.

Lasnamäe muutub ja kasvab koos elanikega. Oma suhteliselt lühikese ajaloo tõttu inimesed mäletavad ja on olnud nõ osalised selle linnaosa arengus. Lasnamäe keskkond on alati olnud muutumises ja eriti viimasel kümnendil on see muutunud mõnusamaks. Paik on kasvanud inimestega koos, inimesed jagavad temaga lugu.

“Mulle on Lasnamäe kogu aeg meeldinud. Ma mäletan neid tühermaid. Turge, kus müüdi kõike --- Ma olen kõike näinud 25 aasta jooksul.” M, 37

Arengud rõõmustavad ja annavad lootust tulevikus veelgi paremale elukeskkonnale. Uute elurajoonide tekkimine (nt Paevälja, Kurepõllu ja Priisle asumis), parkide ja kergliiklusteede arendamine muudab Lasnamäe kaasaegsemaks elukeskkonnaks.

Lasnamäelasele on oluline, et linnaosas leiduvad kõik eluks vajalikud teenused. Valdavalt ollakse linnaosas pakutavate teenustega rahul. Lastega pered toovad välja huviringide ja lastele suunatud huvitegevuste laia valiku, väga meeldivad ka kaasaegsed sportimistingimused (nt Tondiraba jäähall). Plussiks peetakse ka rohkete

kaubanduskeskuste olemasolu ja tunnet, et kõik vajalikud asjad ja teenused on käe-jala juures.

“Lasnamäel on kõik olemas. Alustame kunstihoonest, seal käin.” N, 56

“Ma ei pea sõitma teise linnaossa, kõik on olemas. Koerte omanikud - neile on ka mänguväljakud, lastele ja ka koertele. Ühistransport on niivõrd hea.” (N, 44)

Hoolimata linnaosa suurusest **eelistavad selle elanikud liikuda jala või ühistranspordiga** ja on auto kasutamisest loobunud. Üks põhjus selle taga on ka parkimiskohtade nappus korterelamute juures ja samal ajal väga hea ühistranspordi ühendus linnaga. Rajatud pargid ja tühermaadele kasvanud looduslikud haljasalad on elanikele olulised kohad. **Väga oluliseks peetakse ligipääsetavust erinevatele Lasnamäe parkidele mööda kergliiklusteed.** Jalutatakse ning läbitakse pikki vahemaid, seda tehakse nii jalgsi kui rattaga, mistõttu peetakse oluliseks, et liikumisrajad oleksid ühendatud. Elanikele meeldib jalutada ning oma piirkonna parkides aega veeta. Samuti on populaarsed mereäärsed ja Kadrioru jalutuskäigud.

“Tondiraba park on vaid üks osa Lasnamäest, millest kaugemal on hoopis teine olukord. Näiteks meil siin (Seli asumis) pole pinke, mille peal saaks puhata või istuda koeraga jalutamise ajal. Tondiraba ja Pae parkidesse on keeruline koeraga regulaarselt käia (kuna selleks peaks autot kasutama - toim) (65, N)

Lapsed ja noored, kes ei ole veel pere loonud, moodustavad ca kolmandiku Lasnamäe elanikkonnast. **Pargid ja kaubanduskeskused on noortele avalikus ruumis oluliseks kohtumispaigaks, sest muid alternatiive napib. Noorte poolt on tunda rahulolematust vaba aja veetmise paikade võimaluste üle, seda eriti asumites, kus puuduvad pargid. Noorte kaasamine on oluline, neil on soov tuua kogukonda värskaid ideid.**

“Hea oleks, kui kohalikel oleks võimalik samuti oma sõna sekka öelda, et mida sooviks linnaruumis uuendada või muuta.” (M, Pae 19)

“(Puudu on) kohad, kus inimesed võivad tulla ja midagi teha.” (M, Kogukonna eestvedaja)

Sellest, kui **oluline on kodukoht**, annavad tunnistust kohalike sagedased postitused sotsiaalmeedias.

“Vajalik ja kaunis sild.” (Foto Majaka tänavat Kadrioruga ühendavast kergliiklusteest, FB Lasnamäe elanike teated)

“Kivila pargi ja majade juures. Tore just, et need WC on olemas. Õunapuu sort vist August Vaga.” (Postituses fotod elumaja ümbrusest, FB Lasnamäe elanike teated)

Kohalik kogukonna majandus

Lasnamäel on tugev kohalik majandus ja piisav juurdepääs vajalikele teenustele. Piirkonnas tegutseb arvukalt suuremaid ja väiksemaid ettevõtteid, siin on ajalooliselt väljakujunenud tööstuspiirkonnad, kus tegutsevad ettevõtted pakuvad tööd kohalikele. Jõuliselt arenevas Ülemiste linnakus tegutsevad IT-ettevõtted toovad Eestisse talente üle kogu maailma, neist paljud eelistavad läheduse ja hea hinnataseme pärast elukohaks valida just Lasnamäe uuselamud.

Nõukogude ajal tekkinud väikeärid, mis tegutsesid paneelelamute keldrites on küll suuremas osas tänaseks tegevuse lõpetanud, ning ehkki nende järgi igatsetakse, on uued kaubanduskeskused, toidupoodide ketid ja viimasel kümnendil jõuliselt arenenud T1 ja Tähesaju teeninduskvartal leevendanud seda igatsust ja vajadust erinevate teenuste järele.

“Kõik on olemas – pangad, kaubandus, Lindakivis saad käia kinos, meditsiin on minu jaoks olemas. Perearst on mul Lasnamäel, mul on vedanud. Ja Medicum on – meditsiin on olemas.” (N, 56)

Linnaosas toimub väga eripalgeline kaubanduslik tegevus, sealhulgas jaekaubandus, tervishoid, haridus ja avalikud teenused, tagades, et elanikud saavad oma igapäevased vajadused rahuldada kohapeal. Teenustest teineteise teavitamiseks on olulised kanalid Facebookis erinevad Lasnamäe elanikke koondavad grupid. Elanikud osutavad vastastikku teineteisele teeneid.

“Ise osutan psühholoogilist abi tutvavatele. Enesearengu vastu olen tundnud huvi, möödaminnes annan seda nõu ka teistele.” (M, 37)

“Teen sotsmeedias postituse, inimesed on valmis aitama. Neid väga palju pole, kes aitaks. Osasid aitan ise. kes mind aitavad, neid aitan esimeses järjekorras. “ (M,37)

Kogukondlikes suhtlusgruppides on pigem märgata vastuseisu uute kaubanduspindade ehitamise vastu.

“Ma väga loodan et see on nali . Meil ei ole vaja iga kilomeetri kaugusel maxima .” FB Lasnamäe elanike teated

Puudust tuntakse SPAst, söögikohtade variatiivsusest, kinost ja oma haiglast.

“Lasnamäes minu jaoks on üks suur puudujääk – haiglate puudus. Mul on näiteks kõik protseduurid ja arstid Mustamäel, kas PERHis või Magdaleenas. Edasi tagasi sõitmine ja ümberistumise võtab nii palju aega ja jõudu.” (N, 74)

Kohalikud võrgustikud, organisatsioonid ja institutsioonid

Valdavalt suurtes korterelamutes elavad lasnamäelased tunnevad teravalt puudust kogukonnatundest.

“Kogukonna tunne võiks olla tugevam. /.../. See suhtlusruum oleks vaja luua, kus kogukonna tunne tekib.” (N, 44)

Lasnamäe ei ole kogukond minu jaoks. (M, 40, kogukonna eestvedaja)

Kogukonnatunde tekitamiseks on teatud kogukonna liikmed võtnud endale vabatahtlikult lisarolli. Need inimesed on nõ “kogukonna liimijaid”.

“Ühistu koosolekud olid omal ajal, esimees, tema suri ära, oli sotsiaalne liim meie vahel. Seisis maja ees hommikuti, aga nüüd on surnud. Nüüd oleme halduri all. (N, 56)

Sama rolli on enda peale võtnud osaliselt erinevad kohalikud organisatsioonid ja institutsioonid – vabaühendused, kes toovad inimesed kokku ja aitavad luua ühisosa. Piirkondlik huvitegevus on väga hästi ja laialdaselt kaetud, seda korraldavad enamasti kogukondlikud algatused lasnamäelaste endi seast. Ühendused ei tegele üksnes huvitegevuse korraldamisega, vaid **loovad nn sildu, võimaldavad keelekümblust, aitavad luua suhteid ning tegelevad sotsiaalsete probleemidega laiemalt.** Nad mõistavad kohalike huve ja vajadusi.

“---inimesed on väga erinevad. 9-korruselistes majades - kas inimesed suhtlevad omavahel või mitte. See on üks meie põhjus, miks me hakkasime oma projekte tegema. Aegade puhul inimesed tunnevad üksteist, suures majas ma ei tea, kes need inimesed on.”

“On oluline, et tegevused oleksid avalikus ruumis, õues. Aprillist oktoobrini olen kogu aeg kogukonna aias. /.../ Kogukonna aia sees olen mina nagu see sild”. (M,40, kogukonna eestvedaja)

Vabaühendused nagu Lasnaidee ja Lasnamäe Huvikool, Lasnamäe eakate keskus jt toovad inimesed kokku, tugevdades seeläbi kogukonna sidemeid ja parandades elukvaliteeti. Kui eakatele on väljundeid piisavalt, siis **noorte vajadused on kohati katmata.**

“Vajadused on väga erinevad, aga mulle isiklikult tundub, et võiks olla rohkem võimalusi vaba aja veetmiseks. Just täiskasvanuks saanud noorte seas. Me võiks kasvõi ise ehitada istumiseks paviljone.” (M, Pae 19)

Olulist rolli mängivad Lasnamäel tegutsevad kirikud ja kogudused (nt Luteri kirik, EKNK Lasnamäe Vene kogudus, Lasnamäe Vabakogudus, Õigeusu kirik, Eesti Islami Kogudus), kes ei paku üksnes vaimulikku tuge, vaid on oluline võti ka sotsiaalküsimustega tegelemisel.

“Luterlik kogukond hästi aktiivne. Mitte Jumala teenimine, vaid sotsiaaltööd teevad. Kui oluline see on inimestele, mitte [ainult] vaimuliku abi, vaid ka tavaeluga seotud asjad.” (M, 40)

Niisiis ei näe kohalikud aktiivsed organisatsioonid ainult võimalusi, vaid **tunnevad muret kogukonna pärast ja mõtlevad kaasa**, kuidas neid jooksvalt lahendada. Näiteks, üheks suureks küsimuseks on kuidas kaasata Lasnamäe rahvusvahelist elanikkonda, kes suhtlevad inglise keeles ning kuidas ületada keelest tingitud suhtlusbarjääri.

“Mingil moel inglise ja muukeelsed inimesed, kes tulid selle IT teemaga, Ülemistes töötavad. Paes näiteks elavad inimesed Bangladeshist, ainult inglisekeelsed, nemad on üks kogukond. Kuidas neid kaasata - see on huvitav teema. Indias, Aafrikas, mittekohalikke on palju.” (M, 40)

Sotsiaalmeedia platvormidel gruppidesse koondunud ja erinevate huvide kaudu ühenduse leidnud inimesed moodustavad samuti olulised väikesed kogukonnad, mis pakuvad oma liikmetele sotsiaalset tuge, suhtlemise- ja arenguvõimalusi.

Lood, legendid, traditsioonid

Lasnamäe, nii nagu me täna seda linnaosa tunneme, on suhteliselt uus asum. Legendid, mis jäävad aega enne seda, räägivad oma lugu tänasel päeval peamiselt kohanimedena. Nii on siin Kalevipoja, Saarepiiga puiestee, Lindakivi kultuurikeskus, meteoriidi langemiskoha järgi nime saanud Tähesaju kvartal ja Tondiraba, kuhu on maetud Jüriöö ülestõusus hukkunud mässajad. **Elanikel on huvi piirkonna ajaloo vastu ja soov oma kodukanti paremini tundma õppida.** Lasnamäe ja asumite päevade raames korraldatavatel ekskursioonidel saavad kohad kiiresti täis.

Tekkinud on uued lood seoses paikade ja aset leidnud sündmustega. Pikaajalised Lasnamäe elanikud jagavad sageli nostalgilisi mälestusi piirkonnaga seoses.

“Pae park - seda kutsutakse muuseas Savisaare pargiks, Savisaar oli siis võimul-keskel on seal veesilm (mõtleb pikalt) Pae järv. Käin jalutamas Savisaare pargis.” (N, 56)

“Oli see suure kuuse koht. Roosa Paviljoni tehes nad ei mõelnud, see on inimeste jaoks oluline koht. Inimesed küsisid, kuhu see meie kuusk nüüd tuleb? Inimeste jaoks see oluline koht oli. Inimesi on rohkem kui Tartus.” (M, 40, kogukonna eestvedaja)

4. Arutelu

Võttes arvesse Lasnamäe kogukonna huve, soove, vajadusi ja eripära, oleme taibanud, et Lasnamägi vajab nn sildu asumite ja inimeste vahele. Selle rolli on osaliselt enda kanda võtnud kohalikud institutsioonid ja organisatsioonid, kes on loonud need sillad kogukondlike ettevõtmiste näol (nt lasnaaed, Lasnaidee MTÜ, kogudused, lemmikloomaklubid jne). Ühendusi juhivad inimesed, kellest on saanud **omad inimesed ('nashi')**. Need inimesed on oma tegevusega välja teeninud **usalduskrediidi** ning sellised aktiivsed ja ennast juba tõestanud inimesed on see ressurss, keda tuleks kaasata.

Lasnamäelaste igapäevases liikumises mängivad väga olulist rolli jalutusrajad, mis on otsesed erinevate piirkondade ühendajad. Nõnda on muutunud omamoodi kogukonnakeskusteks paigad, mida läbivad ühendatud jalutusrajad (Tondiraba, Pae park, Laagna promenaad). Paljud lasnamäelased on loobunud autost, kuna elumajade juures on parkimiskohtade nappus ja auto järele puudub otsene vajadus, kuna on hea ühistranspordi ühendus linnaga. On oluline arvestada ka ilma autota liikuva inimese vajadustele ja sellele kuidas tagada ühendus erinevate asumitega. Näeme, et Lasnamäe Ringmaja peab olema **ligipääsetav kergliiklusteed pidi**, mis ühendaks Ringmaja teiste asumitega. Sellisel viisil saaks Ringmajast nn **lähikäiguhoo**, loomulik igapäevane külastuskoht.

Lasnamäelased väärtustavad rohelist. Uue ringmaja ümbrus võiks rõhku pöörata kõrghaljastuse rajamisele, et pakkuda silmailu ja varju kõigile neile, kes on tulnud, et veeta maja juures pikemalt aega, vältimaks seda, et Ringmajast saab üks autoga läbisõidu koht. Lõpetuseks, tänapäeval on suure osa elanike **soov ja ootus, et neid kaasataks otsustusprotsessidesse**, et nad saaksid oma keskkonna loomises kaasa rääkida.

Olulised kriteeriumid:

1. **Kaasav otsustusprotsess:** Kaasates Lasnamäe kogukonda aktiivselt otsustusprotsessidesse seoses ringmaja arendamisega, võimaldame neil oma keskkonna kujundamisel kaasa rääkida. See tagab, et teenused vastavad kogukonna vajadustele ja soovidele.

2. **Jalakäijasõbralik ühendus teiste asumitega:** Pöörates tähelepanu ringmaja ühendamisele teiste asumitega jalakäijate vaatenurgast, tagame mugava ja ohutu ligipääsu kogu piirkonnas.
3. **Koostöö kodanikuühendustega:** Kaasates teenuste väljatöötamisel juba tegutsevate kodanikuühenduste eestvedajaid, loome töögrupi, kes on tõestanud oma võimekust sarnaste projektide elluviimisel. See kasvatab teenuste kvaliteeti ja kogukonna kaasatust.
4. **Kogukonna kaasamine töökohtade loomisel:** Luues võimalusi kogukonna liikmetele töökohtade loomiseks ringmajas, toetame seeläbi kohalikku majandust ja kogukonna arengut
5. **Erihinnad ja boonusprogrammid:** Pakkudes Lasnamäe elanikele erihinnaga teenuseid ning luues boonusprogrammi, kus inimesed saavad koguda boonusraha, mida saab kasutada teiste linnaosa teenuste ostmisel, saame elanikest kujundada püsikliendid.

Kokkuvõte

NASH LASNAMÄE uurimuse raport pakub sisendit Lasnamäe ringmaja kontseptsiooni arendamiseks, toetades piirkonna jätkusuutlikku arengut. Uurimistöö läbiviijad kasutasid mitmekülgseid meetodeid, sealhulgas internetiandmete analüüsi, intervjuusid ning Maailmakohviku-meetodit ideede kogumiseks. Andmeanalüüsi käigus kasutati koosloomekeskkonda Miro, kus kogutud andmed ja taipamised jagati erinevate teemade alla. Oluline osa oli ka netnograafia ja vaatluste kaudu kogutud tähelepanekutel.

Uurimuse tulemused keskendusid Lasnamäe kogukonna tugevustele, sealhulgas inimeste ja paiga positiivsetele omadustele, kohaliku majanduse potentsiaalile, võrgustikele ning kohalikele traditsioonidele ja legendidele. Arutelus pakuti mitmeid soovitusi Tallinna linnale, sealhulgas arendusprojektide ja teenuste paremaks kohandamiseks kogukonna vajadustega.

Kokkuvõttes loodame, et NASH LASNAMÄE uurimuse raport on oluline ressurss Lasnamäe piirkonna arengu toetamisel ning pakub väärtuslikke teadmisi kogukonna tugevuste ja vajaduste kohta. Raporti koostajad leiavad, et Ringmajale täpsemate soovitude andmiseks võiks uurimust laiendada ja süvendada, et veelgi paremini toetada Lasnamäe jätkusuutlikku arengut. Samuti on oluline järgmiste sammude puhul kaasata kohalikke teenuste väljatöötamisel ja arendamisel.

Lisa 1: Uuringu taipamistest tulenevad soovitused

1. Pöörata tähelepanu ringmaja ühendamisele teiste asumitega just jalakäia vaatenurgast.
2. Kaasata teenuste väljatöötamisel täna juba tegutsevate kodanikuühenduste eestvedajaid, kes on enda võimekust analoogsete projektidega juba tõestanud
3. Töökohtade loomisel anda ennekõike võimalus kogukonna liikmetele
4. Teenused Lasnamäe elanikele erihinnaga, Ringmaja kohvikus kohalikele allahindlus. N Ringmaja raha - kasutuskõlblikke asju ära tuues koguvad inimesed boonusraha, mida saab kulutada n linnaosa muid teenuseid ostes (parandusklassis osalemine tasuta, uisuväljale või eakate kinno odavamalt jne).
5. Kolatakse sümboolse tasu eest. Takso sõidaks graafiku alusel läbi asumite, inimesed oleks informeeritud ja teaksid, millal neil on võimalus esemeid annetada.
6. Ringmaja programm peaks arvestama eri vanusegruppide vajadustega: Töötoad eakatele päeva esimeses pooles, lastele ja noortele pealelõunal ja tööinimestele õhtusel ajal.
7. Töötajad võiksid olla kogukonna liikmed ja lisaks võiks inimestel olla võimalus registreerida ennast vabatahtlikuks mingiks perioodiks, n pakkuda noortele esimese töökogemuse võimalust.
8. Ringmaja noored: Jätkusuutlikkust ja ringmajandust käsitlev huviring koolinoortele, mille programm oleks tihedalt seotud Ringmaja teiste tegevustega. Noored saaks anda ideoloogilist sisendit n linnaosa lehte, õpetada vanemaid taaskasutama erinevatel Lasnamäe avalikel üritustel ja muidugi Ringmajas korraldatavatel üritustel.
9. Ringmaja kastirattad, millega Ringmaja vabatahtlikud saavad käia üle linnaosa elanikelt kasutuskõlblikke esemeid kogumas. Ratas oleks bränditud, reklaamiks ka ise seda teenust. Ratta teekond võiks olla *online* nähtav, nii et inimesed saaks jälgida, millal see nendeni jõuab.
10. Koostöö koolide ja lasteaedadega päeva esimeses pooles. N aardejahid ja parandusklassid/kohvikud jne. Programm, mis kaasaks kõiki linnaosa lasteasutusi. Eesmärk, et iga piirkonna laps külastaks maja kollektiiviga vähemalt kord aastas. Lapsed loovad, meisterdavad vms midagi, mille saab võtta koju, seega jõuab sõnum ka lapsevanemani.
11. Ringmaja raamatukogu. Piisab väikesest nurgast või koridoriseinast, kuhu inimesed tooks ja viiks raamatuid. Sisustuse - riiulid, tugitoolid, diivanid saaks Ringmajast.
12. Taimeringlus. Ringmajas võiks olla ka ruum/osa ruumist, kuhu saaks inimesed tuua taimi ja kus toimuks meistriklasse taimehoolitsuse teemal, suveks ettekasvatus õuetaimedele, mille saaks istutada hiljem linnaruumi. N Klubi Taimetark, koondaks aiandushuvilisi.
13. Ruumidele võiks jätta vaba kasutust, eriti õhtusel ajal. Üks-kaks ruumi, kuhu saaks tulla alati ette teatamata midagi parandama, niisama vaatlema, aega veetma. Oleks nagu kogukonna klubi.
14. Tööriistade laenus, mis koguks oma seadmed läbi annetuste. Ringmajja toodud katkised tööriistad parandatakse ja neid saab laenutada sümboolse tasu eest.

15. Liikumisvahendite laenus, mis koguks oma vahendid läbi annetuste (N rattakäru, autokäru, kargud, jalgrattad jm).
16. Regulaarselt toimuv ürituste sari/sarjad, n Kirbukas, kino, Laat vms, mis jõuaks ka väljapoole Ringmaja Lasnamäe asumitesse. Taaskasutuse, prügi sorteerimise meistriklässid, lihtsate esemete parandamise töötoad ilusa ilmaga. Parandamise võistlused, nt sokkikanna. Üritused reklaamiks Ringmaja ja aitaks info levitamisele kaasa.
17. "Mõtestatud jalutusrada" - regulaarselt toimuv üritus, mis kombineerib nii ühiselt jalutamise kui ka töötoa Ringmajas.
18. Ringmajal on võimekus pakkuda paremaid tingimusi juba tegutsevate ühenduste tegevuste läbi viimiseks. N LasnaKino, LasnaKirbukas, Lasnavärvid jne
19. Koostöö kohaliku lehega, kuna leht on oluline infokandja kohaliku elaniku jaoks. Regulaarne väike rubriik a la *Aardejaht Ringmajas, huvitavamad leiud, minu asja lugu* jne. Sisu looks Ringmaja aktivistid.
20. Väliköök ja grillimismajad, mis tegutseks maist kuni oktoobrini ja kus oleks varjualune (ehitada koostöös EKA arhitektuuritugitega)
21. Kohvik. Kasutaks kohalik ressursse- kohalikud kokad, erinevad rahvusköögid ja need tegijad vahetuvad iga nädal, kuu. Kogukonna liikmed saavad oma küpsetisi-hoidiseid jne kohvikusse müüki tuua.
22. Meistriklässid läbi viidud kohalike kogukonnaliikmete poolt. kogukonna tugevuste edasiandmine. Töötoad, kus kaasa tegemiseks ei ole vaja keeleoskust. N India päritoluga naine oskab henna tätoveeringuid teha ning saaks teda kaasata meistriklässis neid oskusi edasi andma.
23. Kaasava eelarve ja rahastuse abil huvitavamate kodanike algatuste toetamine (N Tallinna Linna kaasava eelarve võiduideo Lasnamäe Botaanikaaed).
24. Erinevate talgute korraldamine, seda nii ehitamise, keskkonna rohelisemaks muutmise kui ideede korjamise eesmärgil ja laiemat kogukonda kaasates.

Kasutatud allikad

Cahn, E. (2000). No More Throw-away People: The Co-Production Imperative. Essential Books.

Kretzmann, J.P., & McKnight, J.L. (1993). Building Communities from the Inside Out: A Path Toward Finding and Mobilizing a Community's Assets. ACTA Publications.

Russell, C. (2020). *Rekindling democracy: A professional's guide to working in citizen space*. Cascade Books.